

JEREMIA

24-28

Jeremia kondigt de Babylonische overheersing aan en weerspreekt de valse hoop op een spoedige bevrijding.

GELEZEN UIT

Herziene Statenvertaling

BELUISTER OF BEKIJK

versvoorvers.org/jeremia/24-28

BELUISTER OF BEKIJK

Inhoud

1	De twee manden met vijgen	3 min	4
2	De ballingen: bewaard voor herstel	2 min	6
3	Het oordeel over de achterblijvers	2 min	7
4	De jaartallen bij Jeremia en Daniël	3 min	9
5	Twee manieren om regeringsjaren te tellen	4 min	10
6	Juda luistert niet naar de profeten	2 min	12
7	Het einde van het gewone leven in Juda	2 min	14
8	Zeventig jaar dienstbaarheid aan Babel	2 min	15
9	De beker van Gods toorn raakt vol	5 min	17
10	Jeremia brengt de beker naar de volken	2 min	20
11	Van Jeruzalem tot Babel: iedereen drinkt	3 min	21
12	Gods rechtszaak met de volken	4 min	25
13	Wat betekent 'alle volken' in de Bijbel?	2 min	27
14	De tempel bedreigd met het lot van Silo	2 min	29

15	Priesters en profeten eisen Jeremia's dood	2 min	30
16	De vorsten behandelen de aanklacht	2 min	32
17	Jeremia's verdediging en vrijspraak	3 min	33
18	Uria wordt uitgeleverd en gedood	2 min	35
19	De datering van de boodschap over het juk	3 min	37
20	De volken moeten het juk van Babel dragen	5 min	38
21	Valse hoop op terugkeer van tempelvoorwerpen	2 min	42
22	Hananja belooft bevrijding binnen twee jaar	2 min	44
23	De vervulling als toets voor ware profetie	2 min	45
24	Het ijzeren juk en de dood van Hananja	2 min	47
	Om verder te lezen		48

1

De twee manden met vijgen

Wanneer we bij Jeremia hoofdstuk 24 komen, krijgen we een heel korte bespreking van een visioen dat hij had, waarin hij twee manden met vijgen zag. Deze visioenen komen op mij niet bijzonder fantasierijk of buitengewoon creatief over. Er is één mand met goede vijgen en één mand met slechte vijgen. De goede vijgen stellen de goede mensen voor, de slechte vijgen de slechte mensen. Maar er worden vooral voorspellingen gedaan over de goede mensen en de slechte mensen die enige aandacht verdienen.

De goede mensen zijn in dit geval niet het overblijfsel van de Joden in Jeruzalem, maar degenen die met Jechonia in ballingschap zijn gegaan. Daar zou bijvoorbeeld Ezechiël bij horen. Daniël en zijn vrienden waren ook al eerder in ballingschap gegaan. Zij zouden dus voorbeelden zijn van degenen die al in ballingschap waren gegaan: Ezechiël, Daniël, enzovoort.

Er staat:

De HEERE liet mij zien, en zie, twee manden met vijgen waren neergezet voor de tempel van de HEERE, nadat Nebukadrezar, de koning van Babel, Jechonia, de zoon van Jojakim, de koning van Juda en de vorsten van Juda, de ambachtslieden en de smeden uit Jeruzalem in ballingschap gevoerd had, en hen naar Babel gebracht had.

JEREMIA 24:1

Deze manden met vijgen stonden voor de tempel van de HEERE, alsof het een offer was dat iemand had gebracht en daar voor de priesters had achtergelaten of zoiets. Een offer aan de HEERE, misschien van hun eerstelingen, dat naar de tempel was gebracht. Maar één van de manden was volkomen onwaardig als geschenk aan de HEERE. Er

waren goede vijgen, daar was niets mis mee, maar de andere mand was absoluut onaanvaardbaar. Het waren als het ware rotte vijgen die iemand had gebracht om aan God aan te bieden.

Het volk van Juda werd hier, zo wordt geïmpliceerd, in zijn geheel aan God aangeboden. Juda was Gods volk. Ze hoorden Hem allemaal te volgen. Ze hoorden zichzelf aan God aan te bieden als Zijn dienaren en als Zijn gehoorzame volgelingen. Toch waren sommigen van hen als vijgen die aan God werden geofferd en die zo smerig waren dat ze weerzinwekkend zouden zijn. Ze zaten waarschijnlijk vol wormen en waren precies het soort dingen dat je nooit zou overwegen te eten.

Hij zegt:

In de ene mand zaten zeer goede vijgen, zoals de eerste vroege vijgen zijn. In de andere mand zaten zeer slechte vijgen, die vanwege hun slechte kwaliteit niet te eten waren.

JEREMIA 24:2

Ze zijn dus als eerstelingenoffers.

2

De ballingen: bewaard voor herstel

Toen zei de HEERE tegen mij: Wat ziet u, Jeremia? Ik zei: Vijgen. De goede vijgen zijn zeer goed, maar de slechte zeer slecht, die vanwege hun slechte kwaliteit niet te eten zijn. Toen kwam het woord van de HEERE tot mij: Zo zegt de HEERE, de God van Israël: Zoals die goede vijgen, zo zal Ik de ballingen van Juda, die Ik uit deze plaats heb weggestuurd naar het land van de Chaldeeën, kennen ten goede. Ik zal Mijn oog op hen gericht houden ten goede en Ik zal hen naar dit land doen terugkeren. Ik zal hen bouwen en niet afbreken. Ik zal hen planten en niet wegrukken.

JEREMIA 24:3-6

De goede vijgen die aan de HEERE worden geofferd, zijn dus als mensen die inderdaad aanvaardbaar zijn voor de HEERE. Hij aanvaardt hen. Hij erkent hen. Ze worden in ballingschap weggevoerd, maar Hij zegt dat Hij dat voor hun bestwil heeft gedaan. De mensen die achterblijven, zullen echt afschuwelijke dingen meemaken wanneer Nebukadnezar komt en de stad verwoest. Dan kun je veel beter weggevoerd zijn in een tijd van betrekkelijke vrede en je in een nieuwe omgeving hebben gevestigd. Het is daar in Babel niet zo heel slecht.

Eigenlijk weten we daar iets over dankzij Ezechiël. Hij was een van degenen die waren weggevoerd. Hij was een van deze goede vijgen. Maar niet iedereen die werd weggevoerd, was werkelijk goed, zoals Ezechiël duidelijk maakt. God vertelt Ezechiël dat veel van zijn medeballingen afgoden in hun hart hebben opgericht, enzovoort. Het is dus niet zo dat iedereen die naar Babel is gegaan een goed mens is. Maar ze zijn misschien betrekkelijk goed vergeleken met de monsters van ongerechtigheid die nog in Jeruzalem zitten.

Hoe dan ook, degenen die zijn weggegaan, zijn aan de verwoesting ontsnapt. Ze hebben zich nu in vrede elders gevestigd. Daarom zal God hun goeddoen, en hun nakomelingen zullen zeventig jaar later met Zerubbabel worden teruggebracht.

We zijn nog niet klaar met hen. Hij zegt:

Ik zal hun een hart geven om Mij te kennen, dat Ik de HEERE ben, en zij zullen Mij tot een volk zijn en Ik zal hun tot een God zijn; want zij zullen zich tot Mij bekeren met heel hun hart.

JEREMIA 24:7

Het overblijfsel dat met heel zijn hart naar God terugkeert, zal dus uit Babel worden teruggebracht.

3

Het oordeel over de achterblijvers

Maar zoals de slechte vijgen, die vanwege hun slechte kwaliteit niet te eten zijn — want zo zegt de HEERE — zo zal Ik Zedekia maken, de koning van Juda, zijn vorsten, het overblijfsel van Jeruzalem, die in dit land zijn overgebleven en die in het land Egypte wonen. Ik zal hen voor alle koninkrijken van de aarde tot een schrikbeeld stellen hoe slecht het kan aflopen, tot smaad en tot een spreekwoord, tot een voorwerp van spot en tot een vloek in alle plaatsen waarheen Ik hen zal verdrijven.

JEREMIA 24:8-9

Niet voor hun bestwil. De anderen gingen voor hun bestwil naar Babel. Deze mensen zullen tot hun schade worden verstrooid.

Ik zal onder hen zenden het zwaard, de honger en de pest, totdat zij omgekomen zullen zijn uit het land dat Ik hun en hun vaderen heb gegeven.

JEREMIA 24:10

Dat uit het land weggevaagd worden is een uitdrukking uit Deuteronomium 28:21. Daar, opnieuw in dat bekende hoofdstuk over de vervloeking die hen zouden treffen vanwege ongehoorzaamheid, zei God:

De HEERE zal de pest aan u laten kleven, totdat Hij u vernietigd heeft en u verdwenen bent uit het land waar u naartoe gaat om het in bezit te nemen.

DEUTERONOMIUM 28:21

Die uitdrukkingen uit Deuteronomium 28:21 komen dus ook in deze profetische uitspraak terecht. In wezen zegt hij dat de Joden die niet in gevangenschap zijn weggevoerd, zichzelf misschien gelukkig prijzen dat ze daaraan zijn ontkomen. Ze zijn de dans ontsprongen. Nebukadnezar kwam, greep degenen die hij wilde meenemen en nam hen mee terug naar Babylon. Zij zeggen: 'Ik ben overgeslagen. Wat een geluk voor mij. Ik moet wel een van de goeden zijn.' Hij zegt: 'Nee, je bent een van de slechte vijgen. De goede vijgen zijn voor hun eigen bestwil weggevoerd. Degenen die achterblijven, zullen heel ernstige ontberingen meemaken. Ze zullen onder meer verstrooid worden naar landen waar ze niet erg goed behandeld zullen worden, en ze zullen uit het land weggevaagd worden.' Maar de goede vijgen zullen terugkeren, en dat deden ze ook.

4

De jaartallen bij Jeremia en Daniël

Hoofdstuk 25 gaat hier ook over. Dit is het hoofdstuk waarin Jeremia bekendmaakt dat het een gevangenschap van zeventig jaar zal zijn. Dit speelde zich eigenlijk acht jaar vóór het vorige hoofdstuk af. Dat wil zeggen: hoofdstuk 24 werd acht jaar na hoofdstuk 25 uitgesproken. We gaan nu terug in de tijd, naar 605 voor Christus. Dat was de tijd waarin Nebukadnezar kwam en een aantal gevangenen uit Jeruzalem meenam, onder wie Daniël. Daniël en zijn drie vrienden werden in 605 voor Christus weggevoerd. Er staat:

Het woord dat tot Jeremia is gekomen over heel het volk van Juda, in het vierde jaar van Jojakim, de zoon van Josia, koning van Juda — dit was het eerste jaar van Nebukadnezar, koning van Babel —

JEREMIA 25:1

Hier hebben we een klein probleem dat we moeten oplossen. Het kan worden opgelost, maar het is soms als een tegenstrijdigheid in de Bijbel gezien. Er staat dat het eerste jaar van Nebukadnezar het vierde jaar van Jojakim was. Maar kijk eens naar Daniël hoofdstuk 1, vers 1. Daniël 1:1 zegt:

In het derde jaar van de regering van Jojakim, de koning van Juda, kwam Nebukadnezar, de koning van Babel, naar Jeruzalem en belegerde het.

DANIËL 1:1

Dit verwijst ook naar 605 voor Christus. Dit is hetzelfde jaar. Toen Nebukadnezar kwam en Jeruzalem belegerde, was het 605 voor Christus. Het was het eerste regeringsjaar van Nebukadnezar. Maar Daniël zegt dat het het derde jaar van Jojakim was, en Jeremia zegt dat het het vierde jaar van Jojakim was. Beiden zijn het erover eens dat Nebukadnezar regeerde, en Jeremia zegt dat het het eerste jaar van zijn

regering was. Hoe kan hetzelfde jaar, het eerste jaar van Nebukadnezar, dan zowel het vierde jaar van Jojakim als het derde jaar van Jojakim zijn? Dat klinkt als een tegenstrijdigheid. Het klinkt alsof Daniël of Jeremia zich heeft vergist.

Eén ding mogen we niet aannemen: dat Daniël zich heeft vergist. Daniël schreef hierover later dan Jeremia. Maar het interessante is dat Daniël dit hoofdstuk van Jeremia kende, want in Daniël hoofdstuk 9 las Daniël juist dit hoofdstuk van Jeremia. We lezen in Daniël 9 dat hij bij de profeet Jeremia las dat de gevangenschap zeventig jaar zou duren. Dat komt in dit hoofdstuk aan de orde. Dat is het hoofdstuk dat hij aan het lezen is. Daniël kan dus niet onbekend zijn geweest met dit hoofdstuk. Hij kan niet onbekend zijn geweest met wat Jeremia schreef. Daarom kan hij hem eigenlijk niet tegenspreken. Dat hij dit eerste jaar van Nebukadnezar zo weergaf, en dat anders deed dan Jeremia, was opzettelijk. Het was geen vergissing. Het is geen tegenstrijdigheid. Hij heeft dit bewust anders geformuleerd: het derde jaar van Jojakim in plaats van het vierde jaar bij Jeremia. Waarom?

5

Twee manieren om regeringsjaren te tellen

Sommigen van jullie weten dit al, maar anderen misschien niet. De Joden en de Babyloniërs hadden verschillende manieren om de regeringsjaren van een koning te tellen. De Joden volgden wat de methode met meetelling van het troonsbestijgingsjaar wordt genoemd. Dat betekent dat ze elk gedeelte van een jaar aan het begin van de regering, het jaar van de troonsbestijging, als een jaar telden. Dat betekent dat als een man twee maanden vóór het einde van het jaar koning werd, dat jaar waarin hij twee maanden regeerde zijn eerste jaar was. Het begin van het volgende jaar was dan zijn tweede jaar. Hoewel hij misschien pas drie maanden had geregeerd, zat hij al in zijn tweede jaar. Want de twee maanden waarin hij in het eerste jaar regeerde, zijn troonsbestijgingsjaar, worden als een heel jaar geteld. Hij kan zes maanden hebben geregeerd, of twee of drie of één maand aan het einde van een jaar, maar dat wordt in de Joodse telling het eerste jaar van zijn regering. Het volgende kalenderjaar is dan zijn tweede jaar, enzovoort.

De Babyloniërs deden dat niet. De Babyloniërs gebruikten een telmethode waarbij het troonsbestijgingsjaar niet werd meegeteld. Dit is door de archeologie goed aangetoond. Het is onder wetenschappers algemeen bekend. Ze telden het troonsbestijgingsjaar niet als het eerste jaar. Als een man twee maanden vóór het einde van het jaar als koning aan de macht kwam, werd dat zijn troonsbestijgingsjaar genoemd. Het werd niet zijn eerste jaar genoemd. Het begin van het volgende jaar zou dan zijn eerste jaar zijn.

Het is natuurlijk een beetje verwarrend, maar laten we zeggen dat iemand in november president wordt. Onze president wordt uiteraard in januari president; de verkiezingen zijn in november. Laten we zeggen dat hij in november van dit jaar daadwerkelijk aantrad. Dat betekent het jaar tweeduizenddertien. Het volgende jaar zouden de Joden het tweede jaar van dat presidentschap noemen, maar de Babyloniërs zouden het het eerste jaar van zijn presidentschap noemen. Want de Joden zouden de laatste twee maanden van dit jaar beschouwen als zijn eerste ambtsjaar. De Babyloniërs zouden dat niet doen. Zij zouden dit zijn troonsbestijgingsjaar noemen en de jaren beginnen te tellen bij het eerste volledige kalenderjaar. Voor ons is dat vreemd, maar geleerden weten inmiddels dat het zo werd gedaan. Het eerste jaar van koning Nebukadnezar was 605 voor Christus. Jeremia, een Jood die in Jeruzalem schreef, noemde het het vierde regeringsjaar van Jojakim, omdat hij de Joodse jaartelling gebruikte. Zij zouden het gedeelte van het jaar aan het begin van Jojakims regering als zijn eerste volledige jaar tellen. De Babyloniërs zouden pas bij het eerste volledige kalenderjaar beginnen te tellen. Daniël is in Babylon en schrijft voor een Babylonisch publiek. Hij noemt dat jaar het derde jaar van Jojakim — hetzelfde jaar dat het vierde jaar is. Volgens de Joodse telling is het het vierde jaar. Volgens de Babylonische telling is het het derde jaar.

Hoewel ik je misschien vreselijk in verwarring heb gebracht, is dit in feite het antwoord op wat sommigen als een tegenstrijdigheid tussen Jeremia en Daniël hebben gezien. Het is geen slimme manier om je uit een probleem te redden. Het is eenvoudigweg toepassen wat we inmiddels weten over hoe Joden en Babyloniërs over de regeringsjaren van een koning spraken. Zoals ik al zei: Daniël kende dit hoofdstuk, want hij noemt het als iets wat hij aan het lezen was. Dat sluit de mogelijkheid uit dat

Daniël en Jeremia hierover verschillende opvattingen moeten hebben gehad en dat een van hen het mis had. Daniël zou beslist weten wat Jeremia had gezegd, en hij veranderde het omdat hij het aanpaste aan zijn Babylonische lezers.

6

Juda luistert niet naar de profeten

Nu vers 2:

dat de profeet Jeremia gesproken heeft tot heel het volk van Juda en tot al de inwoners van Jeruzalem: Vanaf het dertiende jaar van Josia, de zoon van Amon, de koning van Juda tot op deze dag — dit is het drieëntwintigste jaar — is het woord van de HEERE tot mij gekomen. Ik sprak vroeg en laat tot u, maar u hebt niet geluisterd.

JEREMIA 25:2-3

Het dertiende jaar van Josia is het jaar waarin Jeremia begon te profeteren.

Ook heeft de HEERE tot u al Zijn dienaren, de profeten, vroeg en laat gezonden, maar u hebt niet geluisterd en uw oor niet geneigd om te luisteren.

JEREMIA 25:4

[Vertalersnoot: De spreker reageert hier op ‘rising early’ (‘vroeg opstaan’) in zijn Engelse Bijbelvertaling. De HSV heeft op deze plaatsen ‘vroeg en laat’.]

Het klinkt mij in de oren alsof je, als je profeet wilt worden, een vroege vogel moet worden. Jeremia en alle profeten zijn vroege vogels. Blijkbaar willen ze hun boodschap aan de mensen brengen voordat de hitte van de dag te zwaar gaat wegen.

Ze zeiden: Bekeer u toch, ieder van zijn slechte weg en van uw slechte daden. Dan zult u eeuw uit en eeuw in blijven wonen in het land dat de HEERE u en uw vaders gegeven heeft.

JEREMIA 25:5

De oorspronkelijke boodschap was dat je je moest bekeren, zegt hij, en dan had je in het land kunnen blijven.

Ga niet achter andere goden aan om die te dienen en u voor hen neer te buigen. Verwek Mij niet tot toorn door het werk van uw handen, dan zal Ik u geen kwaad doen.

JEREMIA 25:6

Hij zegt: 'Dit is wat ik in het begin zei, toen ik in het dertiende jaar van Josia naar jullie toe kwam. En vanaf die tijd was mijn boodschap een boodschap van bekering en hoop. Als je je bekeert, zal God je geen kwaad doen. God zal je niet naar Babylon sturen. Je kunt in dit land blijven.'

7

Het einde van het gewone leven in Juda

Maar u hebt naar Mij niet geluisterd, spreekt de HEERE, zodat u Mij tot toorn verwekte met het werk van uw handen, uzelf ten kwade. Daarom, zo zegt de HEERE van de legermachten: Omdat u niet naar Mijn woorden hebt geluisterd, zie, Ik ga een boodschap zenden en Ik zal alle geslachten uit het noorden halen, spreekt de HEERE, en ook een boodschap zenden naar Nebukadrezar, de koning van Babel, Mijn dienaar. Ik zal hen over dit land brengen, over zijn inwoners en over al deze volken rondom. Ik zal hen slaan met de ban en hen stellen tot een verschrikking, tot een aanfluiting, en tot eeuwige puinhopen. Ik zal uit hun midden doen verdwijnen de stem van de vreugde, de stem van de blijdschap, de stem van de bruidegom en de stem van de bruid, het geluid van de molenstenen en het licht van de lamp.

JEREMIA 25:7-10

Al die vertrouwde, geruststellende, gewone, huiselijke dingen die je ziet en hoort — daar zul je naar verlangen. Daar zul je herinneringen aan ophalen, omdat je op een ellendige plek zult zijn. Je zult geen licht hebben. Er zullen geen bruiloften plaatsvinden. Je zult geen mensen bij de molen horen malen, zoals je gewend was toen je opgroeide. Je gaat iets vreemds en ongelukkigs meemaken.

Deze specifieke opsomming van dingen die er niet meer zullen zijn, de stem van vreugde enzovoort, is al twee keer eerder genoemd, in hoofdstuk 7, vers 34, en in hoofdstuk 16, vers 9. Het is interessant dat ze ook in Openbaring 18:23 worden genoemd, met betrekking tot de val van Babylon. In Openbaring 18, vers 23, waar het

over de val van Babylon gaat, wie dat ook mag zijn, worden dezelfde uitdrukkingen gebruikt die herhaaldelijk worden gebruikt voor de omstandigheden bij de val van Jeruzalem.

We lezen in Openbaring 18, vers 23:

En het lamplicht zal nooit meer in u schijnen en de stem van een bruidegom of van een bruid zal nooit meer in u gehoord worden. Want uw kooplieden waren de groten van de aarde. Door uw tovenarij immers werden alle naties misleid.

OPENBARING 18:23

Maar zie je, de bruidegom en de bruid en de lamp komen allemaal uit deze passage in Jeremia 25:10. Ze zullen niet meer in Jeruzalem gehoord worden, of in Babylon.

8

Zeventig jaar dienstbaarheid aan Babel

Jeremia 25:11 zegt:

Dan zal heel dit land worden tot een puinhoop, tot een verschrikking. Deze volken zullen de koning van Babel zeventig jaar dienen.

JEREMIA 25:11

Nu, zeventig jaar is ook echt hoelang het duurde. Daarmee levert Jeremia duidelijk bewijs dat hij een ware profeet was, want zo lang heeft hij niet geleefd. Hij heeft wel het begin van die tijd meegemaakt, maar het einde ervan heeft hij beslist niet

meegemaakt. Hij was een oude man, die al ruim veertig jaar geprofeteerd had toen Jeruzalem viel. Dat was het begin van de zeventig jaar, maar het einde ervan heeft hij niet meegemaakt. Hij had dit dus niet kunnen weten zonder een ware profeet te zijn.

Maar het zal gebeuren wanneer de zeventig jaar voorbij zijn, dat Ik de koning van Babel en dat volk — spreekt de HEERE — hun ongerechtigheid zal vergelden, en ook het land van de Chaldeeën en Ik zal dat maken tot eeuwige woestenijen.

JEREMIA 25:12

Jesaja 13 was ook een profetie tegen Babylon, en Jesaja 13:20 vermeldt ook dat Babylon een eeuwige woestenij zal worden. Het is enigszins een overdrijving, maar in wezen wordt hier gesproken over de totale verwoesting van deze stad, die destijds zo onoverwinnelijk leek.

Ik zal over dat land al de woorden brengen die Ik daarover gesproken heb, al wat in dit boek geschreven is, wat Jeremia geprofeteerd heeft over al deze volken.

JEREMIA 25:13

Het is interessant: Jeremia spreekt deze godsspraak uit, maar God is aan het woord. Hij noemt Jeremia. Jeremia noemt zichzelf in zijn godsspraak dus bij naam in de derde persoon, omdat God door hem heen spreekt.

Want vele volken en grote koningen zullen zich door hen laten dienen. Zo zal Ik hun naar hun daden en naar het werk van hun handen vergelden.

JEREMIA 25:14

9

De beker van Gods toorn raakt vol

Nu komen we bij een ander deel van deze profetie, waarin een wijnbeker centraal staat. Jeremia neemt deze wijnbeker mee naar allerlei volken, hetzij in werkelijkheid, hetzij in een visioen. Hij verlangt van de koningen van deze volken dat ze de beker drinken, als teken dat Gods toorn over hen uitgegoten zal worden en dat ze de beker van Zijn toorn zullen drinken.

Het beeld van een beker vol toorn komt oorspronkelijk uit de Psalmen. In Psalm 75:8 staat:

Want in de hand van de HEERE is een beker. Daarin schuimt de wijn, overvloedig gekruid. Hij schenkt eruit; zelfs zijn droesem moeten alle goddelozen van de aarde tot op de bodem opdrinken.

PSALMEN 75:9

Dit is een beker die Hij de goddelozen te drinken geeft. Het is beslist een beker van oordeel. Het boek Openbaring verwijst ook naar deze beker, in Openbaring 14:10. Daar staat over degenen die het merkteken van het beest aannemen:

dan zal hij ook drinken van de wijn van de toorn van God, die onvermengd is ingeschonken in de drinkbeker van Zijn toorn, en gepijnigd worden in vuur en zwavel voor het oog van de heilige engelen en van het Lam.

OPENBARING 14:10

Wie het beest aanbidt, zal de volle, onvermengde wijn van Gods toorn drinken uit de beker van Zijn verbolgenheid. De gedachte achter de beker lijkt te zijn dat deze beker geleidelijk gevuld raakt naarmate volken kwaad doen. Gods toorn neemt toe. Hoe meer kwaad een volk doet, hoe dichter de beker bij zijn volle maat komt. Zodra hij vol is, kan er niets meer bij. Dan zal hij in een oordeel uitgegoten moeten worden.

Misschien hebben we al een toespeling op dit begrip in Genesis, wanneer God met Abraham spreekt over hoe zijn nakomelingen vierhonderd jaar, zei Hij, in een land zullen doorbrengen dat niet van hen is. Maar vervolgens staat er dat Hij hen zal terugbrengen. Zijn uitspraak daarover is dat het zo lang zal duren omdat de ongerechtigheid van de Amorieten nog niet vol is.

Ik dacht dat het hoofdstuk 14 was, maar ik zoek het nu op. Ik heb het niet in mijn aantekeningen staan. Het is 15:16. Ik zat aan het einde van hoofdstuk 14 te kijken. God zegt tegen Abraham:

De vierde generatie zal hier terugkeren, want de maat van de ongerechtigheid van de Amorieten is tot nu toe niet vol.

GENESIS 15:16

De New King James zegt ‘complete’, oftewel ‘volledig’. Het woord is ‘full’: ‘vol’, zoals hier in het Nederlandse citaat.

Hun ongerechtigheid heeft de beker van toorn nog niet helemaal gevuld. God zei dat het in feite vierhonderd jaar zou duren voordat dat gebeurd was. Maar waar het hier om gaat, is dat er een beker gevuld wordt, en in hun geval is die nog niet helemaal vol. God stelt het oordeel over de Kanaänieten dus uit totdat die beker kennelijk vol is.

Als je naar Mattheüs hoofdstuk 23 kijkt, spreekt Jezus daar tegen de Farizeeën. In Mattheüs 23:29 zegt Hij:

Wee u, schriftgeleerden en Farizeeën, huichelaars, want u bouwt de graven voor de profeten en versiert de grafmonumenten van de rechtvaardigen, en u zegt: Als wij in de tijd van onze vaders hadden geleefd, hadden wij niet met hen meegewerkt om het bloed van de profeten te vergieten. Aldus getuigt u tegen uzelf, dat u kinderen bent van hen die de profeten gedood hebben. Maakt ook u dan de maat van uw vaders vol!

MATTHEÛS 23:29-32

Het is alsof je vader al die eeuwen deze beker van toorn heeft gevuld. Hij is nog niet vol, maar jullie zullen hem vullen. Jullie gaan Mij doden. Jullie gaan de profeten doden die Ik naar jullie toe stuur. Zoals Hij in vers 34 zegt:

Daarom zie, Ik zend profeten, wijzen en schriftgeleerden naar u toe, en sommigen van hen zult u doden en kruisigen, en sommigen van hen zult u geselen in uw synagogen, en u zult hen vervolgen van stad tot stad, opdat over u al het rechtvaardige bloed zal komen dat vergoten is op de aarde, vanaf het bloed van de rechtvaardige Abel tot het bloed van Zacharia, de zoon van Berechja, die u gedood hebt tussen de tempel en het altaar.

MATTHEÛS 23:34-35

enzovoort.

Waar het nu om gaat, is dat Hij zegt dat hun vaders de profeten hebben gedood, maar dat zij zullen aanvullen wat er nog ontbreekt aan de maat van de schuld van hun vaders. De beker zal vol zijn en zal in die generatie worden uitgegoten. De gedachte dat de beker vol is van de toorn van God, die overeenkomt met de zonden van de mensen die de beker hebben gevuld, geeft een bijzondere betekenis aan Jezus' gebed in de hof, waar Hij zei:

En nadat Hij iets verder gegaan was, wierp Hij Zich met het gezicht ter aarde en bad: Mijn Vader, als het mogelijk is, laat deze drinkbeker aan Mij voorbijgaan. Maar niet zoals Ik wil, maar zoals U wilt.

MATTHEÛS 26:39

En toen Hij werd gearresteerd en Petrus Hem probeerde te verdedigen, zei Jezus natuurlijk:

Jezus dan zei tegen Petrus: Steek uw zwaard in de schede. De drinkbeker die de Vader Mij gegeven heeft, zal Ik die niet drinken?

JOHANNES 18:11

De beker ging niet aan Hem voorbij.

10

Jeremia brengt de beker naar de volken

Waarom verwees Hij naar die beker? Ik geloof dat het de beker van Gods toorn is, de beker die gevuld is met de zonden van de wereld en over Jezus wordt uitgegoten. Hij moest die beker drinken. Maar in de dagen van Jeremia zouden deze heidense volken door tijdelijke oordelen worden getroffen en zouden ze hun eigen beker moeten drinken. En dit werd uitgebeeld doordat Jeremia deze wijnbeker naar die volken bracht.

Ik vermoed dat hij dit in een visioen deed, niet in werkelijkheid. De reden daarvoor is dat alle volken naar wie hij volgens de tekst de beker brengt, aan de overkant van de zee liggen. Babel staat in de lijst, Egypte staat in de lijst, heel, heel veel koningen, alle koningen van Arabië, alle koningen van dit. Hij moet deze wijnbeker naar al deze mensen brengen. Als hij te voet zou reizen, zou dat de rest van zijn leven kosten. Daarom vermoed ik dat de betekenis — dat zij de beker van toorn zullen drinken — net zo goed tot haar recht zou komen als dit in een visioen gebeurde. Jeremia zou het dan beschrijven alsof hij er werkelijk naartoe was gegaan en het had gedaan. Het is vrijwel zeker dat deze profetie niet ten behoeve van die volken was, maar ten behoeve van Juda, om te zien dat God ook de volken zou oordelen.

In vers 15 staat:

Want zo heeft de HEERE, de God van Israël, tegen mij gezegd:
Neem deze beker van de wijn van de grimmigheid uit Mijn hand,
en geef die te drinken aan al de volken tot wie Ik u zend, zodat zij
drinken en waggelen en zich als een waanzinnige gedragen
vanwege het zwaard dat Ik onder hen zend.

JEREMIA 25:15-16

Het drinken van deze beker is dus de oorlog die tegen hen komt. Ze worden door hun vijanden verslagen.

Toen nam ik deze beker uit de hand van de HEERE en gaf die te
drinken aan al de volken tot wie de HEERE mij gezonden had:

JEREMIA 25:17

Dit moet in een visioen zijn geweest. Waar is Gods hand zichtbaar? In het werkelijke leven is het moeilijk je voor te stellen dat God een tastbare hand en een tastbare beker had en die naar hem omlaag aanreikte. Het is veel gemakkelijker om dit te zien als iets wat in een visioen gebeurt. God verschijnt daarin met een beker in Zijn hand, en Jeremia gaat er in het visioen naartoe en neemt die uit Zijn hand.

11

Van Jeruzalem tot Babel: iedereen drinkt

Jeruzalem en de steden van Juda komen eerst.

aan Jeruzalem en de steden van Juda, zijn koningen en zijn
vorsten, om die te maken tot een puinhoop, tot een
verschrikking, tot een aanfluiting en tot een vloek, zoals het
heden ten dage is,

JEREMIA 25:18

Dan krijgen we de farao, de koning van Egypte, in vers 19. In vers 20 gaat het om de koningen van het land Uz en de koningen van het land van de Filistijnen. Dat zijn daar behoorlijk wat koningen. Dan, in vers 21, Edom, Moab en de mensen van Ammon. In vers 22:

aan al de koningen van Tyrus, al de koningen van Sidon, en
de koningen van de kustlanden die liggen aan de overkant van
de zee,

JEREMIA 25:22

Het is duidelijk dat hij deze reis niet lichamelijk gaat maken.

Vers 23:

aan Dedan, Tema, Buz, en allen die kaalgeschoren zijn aan
hun slapen,

JEREMIA 25:23

Vers 24:

aan al de koningen van Arabië en al de koningen van de
gemengde bevolking die in de woestijn woont,

JEREMIA 25:24

Vers 25:

aan al de koningen van Zimri, al de koningen van Elam en al de
koningen van Medië,

JEREMIA 25:25

Ik vraag me af hoeveel koningen Zimri had. Ik weet niet eens waar die plaats lag.

Over Elam zegt hij: dat zijn eigenlijk de Meden of Perzië — of liever, de Perzen.

aan al de koningen van het noorden, die dichtbij en veraf zijn, de een na de ander; ja, aan al de koninkrijken van de aarde, die op de aardbodem zijn. Na hen zal de koning van Sesach drinken.

JEREMIA 25:26

Dat zijn heel wat koningen, ver weg en dichtbij.

Dat is een groot aantal. Hij gaat naar alle koningen van alle koninkrijken ter wereld op het oppervlak van de aarde.

Waar is Sesach? Dat is eigenlijk Babel. Het is een codenaam voor Babel. Ik weet niet waarom die gekozen is, maar hij wordt ook genoemd in hoofdstuk 51, in vers 41. Hoofdstuk 51:41 noemt Babel Sesach. En zo komt uiteindelijk ook Babel onder het oordeel.

De vervulling hiervan is natuurlijk dat in het begin Jeruzalem wordt genoemd, maar ook alle volken eromheen. De meeste daarvan komen onder het oordeel dat door Babel wordt voltrokken. Maar uiteindelijk wordt Babel genoemd als degene die onder het oordeel komt. Dus alle volken, Jeruzalem en de heidenen, zullen onder het oordeel komen.

Dan moet u tegen hen zeggen: Zo zegt de HEERE van de legermachten, de God van Israël: Drink, word dronken, spuw uit, val neer zodat u niet weer opstaat, vanwege het zwaard dat Ik onder u zend. Mocht het gebeuren dat zij weigeren de beker uit uw hand te nemen om te drinken, dan zult u tegen hen zeggen: Zo zegt de HEERE van de legermachten: Drinken zult u! Want zie, in de stad waarover Mijn Naam is uitgeroepen, begin Ik met onheil aan te richten en zou u dan in enig opzicht voor onschuldig worden gehouden? U zult niet voor onschuldig worden gehouden, want Ik roep het zwaard op tegen alle bewoners van de aarde, spreekt de HEERE van de legermachten.

JEREMIA 25:27-29

12

Gods rechtszaak met de volken

Er is hier ongetwijfeld sprake van enige overdrijving, met alle kusten van de zee en alle koningen in de wereld enzovoort. In wezen gaat het over de tijd waarin Babylon het hele gebied veroverde. Maar je zou kunnen zeggen dat dit verder kijkt, naar het feit dat alle volken op een dag geoordeeld zullen worden, want dat zullen ze. Iedereen zal geoordeeld worden. Jezus zei in Mattheüs 25:31:

Wanneer de Zoon des mensen komen zal in Zijn heerlijkheid en al de heilige engelen met Hem, dan zal Hij zitten op de troon van Zijn heerlijkheid. En vóór Hem zullen al de volken bijeengebracht worden, en Hij zal ze van elkaar scheiden zoals de herder de schapen van de bokken scheidt.

MATTHEÛS 25:31-32

Alle volken dus. In zekere zin geldt dit dus letterlijk voor alle volken. Maar ik heb het gevoel dat de voornaamste betekenis te maken heeft met het onheil dat vanuit Babylon komt over het gebied waar de meeste van deze landen liggen.

Vers 30:

En ú moet tegen hen al deze woorden profeteren, en tegen hen zeggen: De HEERE zal brullen als een leeuw vanuit de hoogte, vanuit Zijn heilige woning Zijn stem laten klinken. Hij zal geweldig brullen tegen Zijn woonplaats, Hij zal een vreugderoep als van druiventreders aanheffen tegen alle bewoners van de aarde. Vreselijk gedruis zal komen tot aan het einde der aarde, want de HEERE heeft een rechtszaak met de volken; Híj zal een rechtszaak voeren met alle vlees. De goddelozen heeft Hij overgegeven aan het zwaard, spreekt de HEERE.

JEREMIA 25:30-31

Of het land.

Dit moet worden opgevat als de hele wereld, blijkbaar alle volken.

Zo zegt de HEERE van de legermachten: Zie, onheil gaat uit van volk tot volk. Een zware storm wordt opgewekt van de uithoeken van de aarde. De door de HEERE dodelijk gewonden zullen op die dag van het ene einde der aarde tot aan het andere einde der aarde liggen. Er zal over hen geen rouw bedreven worden, zij zullen niet verzameld en niet begraven worden: tot mest op de aardbodem zullen zij zijn.

JEREMIA 25:32-33

Of het land.

Huil en jammer, herders, en wentel u in de as, leiders van de kudde. De dagen van uw slachting en verstrooiing zijn aangebroken. U zult vallen als een kostbare vaas. De herders zullen niet kunnen vluchten en de leiders van de kudde zullen niet kunnen ontkomen. Het geroep van de herders en het gejammer van de leiders van de kudde zullen te horen zijn, want de HEERE heeft hun weide verwoest. De vredige verblijfplaatsen worden vernietigd vanwege de brandende toorn van de HEERE. Als een leeuw heeft Hij Zijn schuilplaats verlaten. Hun land is verwoest vanwege de woede van de onderdrukker en vanwege Zijn brandende toorn.

JEREMIA 25:34-38

Dit gedeelte, vanaf vers 30 tot het einde van het hoofdstuk, lijkt een toelichting te geven op het drinken van die beker door al deze volken. God komt als een leeuw uit Zijn schuilplaats en Hij oordeelt al deze volken. Dit zou eenvoudig kunnen betekenen

dat de verovering van het hele gebied door Babylon Gods oordeel over hen was. Toen Nebukadnezar dat deed, zei Daniël immers tegen Nebukadnezar in Daniël hoofdstuk 2:

De Heere God heeft u al deze volken gegeven. Hij heeft u tot heerser over deze volken gemaakt.

DANIËL 2

Daniël zag God dus als Degene Die deze volken in de hand van Nebukadnezar gaf. God zou hier over Zichzelf kunnen spreken als Degene Die hen op die manier oordeelt.

13

Wat betekent 'alle volken' in de Bijbel?

Maar toegegeven, er staan bewoordingen die wereldwijd klinken: de hele wereld, alle volken van de wereld. En toch, om te voorkomen dat we denken dat zulke bewoordingen absoluut letterlijk moeten worden opgevat, kijk eens naar Handelingen hoofdstuk 2. Vers 5 zegt, en dit is op de dag van Pinksteren:

Nu woonden er Joden in Jeruzalem, godvrezende mannen uit alle volken die er onder de hemel zijn.

HANDELINGEN 2:5

Toen de menigte het geluid hoorde en de mensen het spreken in tongen hoorden, zeiden ze in vers 8:

En hoe kunnen wij hen dan horen, eenieder in onze eigen taal, waarin wij geboren zijn? Parthen, Meden en Elamieten en zij die inwoners zijn van Mesopotamië, Judea, Kappadocië, Pontus en Asia, Frygië, Pamfylië, Egypte, en de streken van Libië, dat bij Cyrene ligt, alsook de nu hier verblijvende Romeinen, zowel Joden als proselieten, Kretenzen en Arabieren, wij horen hen in onze taal over de grote werken van God spreken.

HANDELINGEN 2:8-11

Er worden hier ongeveer vijftien verschillende landen genoemd. Dit waren landen waarheen Joden verstrooid waren en vanwaar de pelgrims met Pinksteren kwamen om te aanbidden. En er staat dat ze uit elk volk onder de hemel kwamen. Vijftien volken zijn natuurlijk niet elk volk onder de hemel, maar dat is gewoon een manier van spreken.

In Lukas hoofdstuk 2 staat dat keizer Augustus een bevel uitvaardigde:

En het geschiedde in die dagen dat er een gebod uitging van keizer Augustus dat heel de wereld ingeschreven moest worden.

LUKAS 2:1

Of geregistreerd voor de belastingheffing. De hele wereld viel niet onder het gezag van Augustus, maar de Romeinse wereld wel. Met de wereld wordt in wezen de toenmalige bekende wereld bedoeld. Dit probeert niet noodzakelijkerwijs te zeggen dat de hele aardbol ermee te maken kreeg. Dezelfde bewoordingen zouden dat kunnen betekenen, maar wat ik zeg is dat dit soort overdrijving in de Bijbel niet ongebruikelijk is.

14

De tempel bedreigd met het lot van Silo

Nu hoofdstuk 26 van Jeremia. Het begint met: 'In het begin van het koningschap van Jojakim.'

Dit is vier jaar eerder dan het vorige hoofdstuk. Dat was 605 voor Christus; dit zou dan 609 voor Christus zijn, denk ik.

In het begin van het koningschap van Jojakim, de zoon van Josia, koning van Juda, kwam dit woord van de HEERE:

JEREMIA 26:1

Zo zegt de HEERE: Ga in de voorhof van het huis van de HEERE staan en spreek tot alle steden van Juda die komen om zich neer te buigen in het huis van de HEERE, alle woorden die Ik u geboden heb tot hen te spreken. Doe er geen woord van af. Misschien zullen zij luisteren en zich bekeren, zij allen van hun slechte weg. Dan zal Ik berouw hebben over het kwade dat Ik hun denk aan te doen vanwege hun slechte daden.

JEREMIA 26:2-3

Die woorden:

Misschien doen ze dat wel.

wekken de indruk dat er in de tijd van Jojakim nog een mogelijkheid is, maar later, in de tijd van Zedekia, niet zozeer meer.

Zeg dan tegen hen: Zo zegt de HEERE: Als u niet naar Mij wilt luisteren door te wandelen volgens Mijn wet, die Ik u heb voorgehouden, door te luisteren naar de woorden van Mijn dienaren, de profeten, die Ik vroeg en laat tot u zend, en u niet hebt willen luisteren, dan zal Ik dit huis maken als Silo, en deze stad zal Ik maken tot een vloek voor alle volken van de aarde.

JEREMIA 26:4-6

Dit is natuurlijk een herhaling van zijn profetie die hij bij de poorten van de tempel uitsprak. Nu spreekt hij die uit in de voorhoven van de tempel, maar in hoofdstuk 7 gaf hij dezelfde profetie: dat God met Jeruzalem zou doen wat Hij met Silo had gedaan. Die wordt hier in verkorte vorm herhaald om te laten zien welke reactie hij er bij deze gelegenheid op kreeg. Het kostte Jeremia bijna zijn leven.

15

Priesters en profeten eisen Jeremia's dood

In vers 7 staat:

De priesters, de profeten en heel het volk hoorden Jeremia deze woorden spreken in het huis van de HEERE. Het gebeurde zodra Jeremia geëindigd had uit te spreken alles wat de HEERE geboden had tot heel het volk te spreken, dat de priesters, de profeten en heel het volk hem grepen en zeiden: U zult zeker sterven!

JEREMIA 26:7-8

En daarvan is hier maar heel weinig opgetekend, alleen dat ene over Silo, maar er was blijkbaar nog veel meer. Toen hij uitgesproken was, staat er:

Het gebeurde zodra Jeremia geëindigd had uit te spreken alles wat de HEERE geboden had tot heel het volk te spreken, dat de priesters, de profeten en heel het volk hem grepen en zeiden: U zult zeker sterven! Waarom hebt u in de Naam van de HEERE geprofeteerd: Dit huis zal worden als Silo en deze stad zal verwoest worden, zodat er geen inwoner meer is? En heel het volk liep te hoop tegen Jeremia in het huis van de HEERE.

JEREMIA 26:8-9

We zullen zien dat de priesters en de profeten degenen zijn die tot deze aanval aanzetten. Het zullen de vorsten zijn die Jeremia daadwerkelijk redden. De vorsten nemen blijkbaar niet zo veel aanstoot aan zijn woorden als de priesters en de profeten. De priesters kunnen er heel goed aanstoot aan nemen, want hij voorspelt de verwoesting van de tempel. Daar werken zij. Dat is immers het terrein waar zij gezag hebben. Wat er ook mis is in de tempel, het is hun schuld. Dus als hij zegt dat de tempel onder Gods oordeel ligt, zegt hij: 'Jullie priesters hebben dit over ons gebracht.'

De profeten daarentegen zijn degenen die profeteren dat er niets ergs zal gebeuren. Alles zal goed gaan. Jeremia spreekt hen dus tegen. Dit zijn de godsdienstige leiders, en met zijn woorden richt Jeremia het zoeklicht op hen en veroordeelt hen daarmee. Maar de politieke leiders lijken zich hier niet aan te storen, zoals we zullen zien.

Er staat:

16

De vorsten behandelen de aanklacht

Toen nu de vorsten van Juda deze woorden hoorden, kwamen zij uit het huis van de koning naar het huis van de HEERE, en gingen bij de ingang van de nieuwe poort van het huis van de HEERE, zitten.

JEREMIA 26:10

Blijkbaar om recht te spreken. Jeremia is beschuldigd van een of andere vorm van godslastering of zoiets, en daarom willen ze hem doden. Dus moeten de vorsten daar rechtspreken. Ze komen en gaan zitten bij de poort van het huis van de HEERE.

De priesters en de profeten, die zich tegen hem keren, spraken tot de vorsten en heel het volk. Tot op dit moment is het volk door de priesters en de profeten opgehitst. Het volk werd steeds samen met hen genoemd: de priesters, de profeten en het volk. Maar op dit punt wordt het volk beïnvloed door de argumenten van beide kanten, en uiteindelijk kiest het volk in deze zaak de kant van de vorsten in plaats van die van de priesters.

Ze zeiden tegen het volk:

Toen zeiden de priesters en de profeten tegen de vorsten en tegen heel het volk: Deze man heeft de doodstraf verdiend, want hij heeft geprofeteerd tegen deze stad, zoals u met eigen oren gehoord hebt.

JEREMIA 26:11

Het is interessant dat Stefanus voor het Sanhedrin werd gebracht omdat hij ervan werd beschuldigd de tempel te lasteren en te beweren dat Jezus zou komen en de tempel zou verwoesten. Dat was de beschuldiging tegen Stefanus, en het Sanhedrin

was bereid hem daarvoor te berechten. Ze hadden zich moeten herinneren dat hun eigen profeet Jeremia terecht had gestaan omdat hij precies hetzelfde soort voorspellingen deed.

Wat hier interessant is, is dat Jeremia gespaard werd omdat de leiders van zijn tijd zich herinnerden dat een eerdere profeet precies hetzelfde soort voorspellingen had gedaan. Micha had precies zoiets gezegd. Ze wijzen erop dat dit tijdens de regering van Hizkia werd uitgesproken en dat Hizkia hem toen niet liet arresteren. Hier is dus een precedent voor. Dat precedent heeft Jeremia hier daadwerkelijk gered, omdat een eerdere profeet niet terecht had gestaan en niet vervolgd was omdat hij deze dingen zei.

Maar toen Stefanus deze dingen zei, moest hij terechtstaan ondanks het precedent van zowel Micha als Jeremia, die het Sanhedrin allebei als profeten zou hebben erkend. Ze zouden Micha en Jeremia als profeten hebben erkend, maar ze negeerden dit precedent, berechtten Stefanus en stenigden hem toch.

17

Jeremia's verdediging en vrijspraak

Maar Jeremia zei tegen al de vorsten en tegen heel het volk: De HEERE heeft mij gezonden om tegen dit huis en tegen deze stad te profeteren alle woorden die u gehoord hebt.

JEREMIA 26:12

Beter daarom nu uw wegen en uw daden en luister naar de stem van de HEERE, uw God. Dan zal de HEERE afzien van het onheil dat Hij over u heeft uitgesproken. Wat mij betreft: ik ben in uw hand. Doe met mij wat u goed en juist vindt. Maar weet zeker dat u, als u mij doodt, onschuldig bloed brengt over uzelf, over deze stad en over haar inwoners. Want werkelijk, de HEERE heeft mij naar u gezonden om al deze woorden ten aanhoren van u te spreken.

JEREMIA 26:13-15

De vorsten lieten zich nu door Jeremia overtuigen. Er staat dat de vorsten en heel het volk — nu staat het volk aan de kant van de vorsten in plaats van aan de kant van de priesters. Ze zijn flexibel. Goedgelovig is misschien een andere manier om het te zeggen.

Toen zeiden de vorsten en heel het volk tegen de priesters en tegen de profeten: Deze man heeft niet de doodstraf verdiend, want hij heeft in de Naam van de HEERE, onze God, tot ons gesproken. Ook stonden er mannen op uit de oudsten van het land. Zij zeiden tegen heel het verzamelde volk: Micha uit Moreset heeft in de dagen van Hizkia, koning van Juda, geprofeteerd. Hij zei tegen heel het volk van Juda: Zo zegt de HEERE van de legermachten: Sion zal als een akker omgeploegd worden, Jeruzalem zal tot puinhopen worden en de berg van dit huis tot hoogten in het woud.

JEREMIA 26:16-18

De profeet Micha heeft dat inderdaad gezegd. Die profetie staat opgetekend in Micha hoofdstuk 3, vers 12. Hij had die uitgesproken in de dagen van Hizkia, lang vóór de vervulling. Jeremia leefde veel dichterbij de tijd van de vervulling ervan, maar Micha zei dezelfde dingen. Het gaat hier om een juridisch precedent.

Hebben Hizkia, de koning van Juda, en heel Juda hem ooit ter dood laten brengen? Vreesde hij niet de HEERE? Trachtte hij niet het aangezicht van de HEERE gunstig te stemmen, zodat het de HEERE berouwde over het kwaad dat Hij over hen uitgesproken had? Wij zijn bezig onszelf een groot kwaad aan te doen!

JEREMIA 26:19

Micha? Ze hebben Micha niet ter dood gebracht.

Deze vorsten hadden een beetje gezond verstand en beseften dat Hizkia vrede over het volk had gebracht door naar Micha te luisteren. En nu proberen wij een profeet te doden die hetzelfde zegt als Micha. Vers 24 zegt:

Maar de hand van Ahikam, de zoon van Safan, was met Jeremia, zodat men hem niet overgaf in de hand van het volk om hem ter dood te brengen.

JEREMIA 26:24

Blijkbaar was hij een van de bestuurders.

18

Uria wordt uitgeleverd en gedood

De verzen 20 tot en met 23 vormen een tussenzin. Ze maken geen deel uit van wat hier wordt gezegd. Dit gaat over een andere profeet. Jeremia, die dit vertelt, maakt een zijdelingse opmerking over een ander geval, over een profeet met wie het minder goed afliep dan met Jeremia. Hij zei dezelfde dingen als Jeremia, maar het kostte hem zijn leven. Bij deze gelegenheid werd Jeremia niet gedood.

Over deze man wordt ons in vers 20 verteld:

Er was nog een man die in de Naam van de HEERE profeteerde: Uria, de zoon van Semaja, uit Kirjath-Jearim. Hij profeteerde tegen deze stad en tegen dit land overeenkomstig al de woorden van Jeremia.

JEREMIA 26:20

Hij zei hetzelfde als Jeremia.

Toen koning Jojakim met al zijn dappere helden en al de vorsten zijn woorden hoorden, wilde de koning hem ter dood brengen. Toen Uria dat hoorde, werd hij bevreesd. Hij vluchtte en kwam in Egypte, maar koning Jojakim stuurde mannen naar Egypte: Elnathan, de zoon van Achbor, en andere mannen met hem, naar Egypte. Die haalden Uria uit Egypte en brachten hem naar koning Jojakim. Toen sloeg hij hem met het zwaard en wierp zijn dode lichaam op de begraafplaats van het gewone volk.

JEREMIA 26:21-23

Ze lieten hem uitleveren.

Jojakim was zo'n tiran dat hij er niet eens genoeg mee nam dat de profeet de stad had verlaten. Als hij last heeft van wat de profeet zegt, nou, die man is nu weg. Hij is naar Egypte gegaan. Laten we hem gewoon met rust laten. Nee, we gaan hem daar opsporen, hem laten uitleveren en hem doden. Zo iemand was Jojakim.

Dat gebeurde misschien later dan dit voorval, want dit voorval vond plaats aan het begin van de regering van Jojakim, zo wordt ons in vers 1 verteld. Aan het begin van Jojakims regering verkeerde Jeremia in gevaar, maar hij werd door de vorsten gered. Blijkbaar had later in Jojakims regering een andere profeet die dezelfde dingen zei, minder geluk.

19

De datering van de boodschap over het juk

Nu hoofdstuk 27:

In het begin van het koningschap van Jojakim kwam dit woord van de HEERE tot Jeremia.

JEREMIA 27:1

Met andere woorden, ongeveer in dezelfde tijd. Dit klinkt hetzelfde, maar het lijkt niet te kloppen. Want wat hier wordt besproken, is iets wat niet van toepassing is op Jojakim, maar wel op Zedekia. In vers 12 zegt hij:

Daarop sprak ik tot Zedekia, de koning van Juda, overeenkomstig al deze woorden: Breng uw nekken onder het juk van de koning van Babel, dien hem en zijn volk, en u zult leven.

JEREMIA 27:12

In sommige handschriften staat in hoofdstuk 27, vers 1:

In het begin van het koningschap van Zedekia.

JEREMIA 27:1, HANDSCHRIFTVARIANT

Hier is een verschil tussen de handschriften. Waarschijnlijk moet het Zedekia zijn, want in vers 16 en verder gaat hij spreken over de voorwerpen die naar Babel zijn weggevoerd en over de vraag of ze teruggebracht zouden worden.

De voorwerpen werden weggevoerd toen Jechonia werd weggevoerd. Toen werd Zedekia in zijn plaats op de troon gezet. Het zou dus tijdens de regering van Zedekia zijn dat mensen zich afvroegen of die gestolen goederen teruggebracht zouden worden. In de tijd van Jojakim waren ze nog niet weggevoerd. Het zou nogal vreemd zijn als Jeremia in de dagen van Jojakim zou zeggen: 'Jullie vragen je af of die dingen al

terugkomen.' Nou, ze waren nog helemaal niet weg. De chronologie van deze boodschap lijkt dus niet te passen bij het begin van de regering van Jojakim. Daarom lijkt de andere lezing, de regering van Zedekia, de voorkeur te verdienen. Zedekia wordt in vers 12 bij naam genoemd als de koning van Juda. De andere mogelijkheid is natuurlijk dat vers 1 tot en met 11 uit de regering van Jojakim stammen, en dat vers 12 en verder een latere profetie was, uitgesproken tijdens de regering van Zedekia. Dat is niet onmogelijk.

Zedekia was natuurlijk geen zoon van Josia.

Zo heeft de HEERE tegen mij gezegd: Maak u banden en jukken en leg die op uw nek, en stuur ze naar de koning van Edom, naar de koning van Moab, naar de koning van de Ammonieten, naar de koning van Tyrus en naar de koning van Sidon, door de hand van de gezanten die naar Jeruzalem komen naar Zedekia, de koning van Juda.

JEREMIA 27:2-3

Daar is Zedekia de heerser. Dus in vers 1 moet het volgens mij Zedekia zijn, want overal waar de koning daarna bij naam wordt genoemd, is het Zedekia.

20

De volken moeten het juk van Babel dragen

Er waren gezanten uit deze verschillende volken: Ammon, Moab, Edom, Tyrus, Sidon. Deze boodschappers, deze gezanten, waren om de een of andere reden bij koning Zedekia op bezoek gekomen. Waarschijnlijk voor een politieke conferentie of zoiets.

Terwijl ze in de stad waren, moest Jeremia ossenjukken maken, die naar deze mannen sturen en tegen hen zeggen: ‘Neem deze mee naar huis en breng deze boodschap aan jullie koningen.’

U moet hun gebieden tegen hun heren te zeggen: Zo zegt de HEERE van de legermachten, de God van Israël: Zo moet u zeggen tegen uw heren:

JEREMIA 27:4

Ik heb de aarde gemaakt, de mens en het vee die op het aardoppervlak zijn, door Mijn grote kracht en door Mijn uitgestrekte arm, en Ik geef haar aan wie het in Mijn ogen goed is.

JEREMIA 27:5

Met andere woorden, Jahweh zegt tegen deze buitenlanders dat Hij de Schepper is, dat Hij de Soevereine is, en niet de stamgoden of nationale goden die zij aanbidden, welke dat ook zijn.

Welnu, Ik heb al deze landen gegeven in de hand van Nebukadnezar, de koning van Babel, Mijn dienaar. Zelfs ook de dieren van het veld heb Ik hem gegeven om hem te dienen. Alle volken zullen hem, zijn zoon, en zijn kleinzoon dienen, totdat ook voor zijn land de tijd komt dat machtige volken en grote koningen zich door hem laten dienen.

JEREMIA 27:6-7

Dus voorlopig heb Ik de volken aan de koning van Babel gegeven, maar zijn tijd zal komen. Uiteindelijk zal hij anderen dienen.

Ik wil erop wijzen dat er in vers 7 staat:

Alle volken zullen hem dienen.

Toen we het hadden over de beker die naar alle volken werd gebracht, zei ik dat daarmee misschien niet alle volken in de hele wereld bedoeld worden, hoewel de bewoordingen wel zo klinken. Hier wordt heel duidelijk gezegd dat Nebukadnezar over alle volken heerst. Wanneer we het hebben over het zwaard dat God over al deze volken bracht, hebben we het dus ongetwijfeld over de invasies van Nebukadnezar.

Vers 8:

En het zal gebeuren dat het volk of het koninkrijk dat hem, Nebukadnezar, de koning van Babel, niet wil dienen, en dat niet zijn nek wil geven onder het juk van de koning van Babel, dat volk — spreekt de HEERE — zal Ik straffen met het zwaard, met de honger en met de pest, totdat Ik hen omgebracht zal hebben door zijn hand. U dan, luister niet naar uw profeten, naar uw waarzeggers, naar uw dromers, naar uw wolkenduiders en naar uw tovenaars, die tegen u zeggen: U mag de koning van Babel niet dienen.

JEREMIA 27:8-9

Blijkbaar hadden deze volken valse profeten die hun verzekerden dat Babel hen ook niet zou veroveren.

Want zij profeteren u leugen, om u ver uit uw land te brengen, zodat Ik u verdrijf en u omkomt. Maar het volk dat zijn nek zal voegen onder het juk van de koning van Babel en hem zal dienen, dat zal Ik in zijn eigen land laten, spreekt de HEERE, en het zal dat bewerken en daarin wonen.

JEREMIA 27:10-11

Dit is het einde van zijn boodschap aan deze buitenlandse gezanten. Hij moet ossenjukken maken, waarschijnlijk miniatuurossenjukken; dat is moeilijk te zeggen. En die moet hij als geschenken aan deze buitenlandse gezanten geven en zeggen:

‘Neem deze mee terug naar jullie heren, de koningen die jullie gestuurd hebben, en breng hun deze boodschap: jullie moeten je nek onder het juk brengen. Jullie moeten het juk van de koning van Babel dragen, anders worden jullie weggevaagd.’

Maar vervolgens kwam hij met in wezen dezelfde boodschap naar Zedekia, de koning van Juda.

Daarop sprak ik tot Zedekia, de koning van Juda, overeenkomstig al deze woorden: Breng uw nekken onder het juk van de koning van Babel, dien hem en zijn volk, en u zult leven. Waarom zouden u en uw volk sterven door het zwaard, door de honger en door de pest, zoals de HEERE gesproken heeft van het volk dat niet de koning van Babel wil dienen? Luister dan niet naar de woorden van de profeten die tegen u zeggen: U mag de koning van Babel niet dienen, want zij profeteren u leugen.

JEREMIA 27:12-14

Zijn boodschap aan Zedekia is duidelijk bijna woordelijk dezelfde als die aan deze andere volken.

Want Ik heb hen niet gezonden, spreekt de HEERE, zij profeteren in Mijn Naam leugen, zodat Ik u zal verdrijven en u zult omkomen, u en de profeten die tegen u profeteren.

JEREMIA 27:15

21

Valse hoop op terugkeer van tempelvoorwerpen

Hij heeft dus tot de koning gesproken; nu gaat hij hiermee naar de priesters.

Ook tot de priesters en heel dit volk sprak ik: Zo zegt de HEERE: Luister niet naar de woorden van uw profeten, die tegen u profeteren: Zie, de voorwerpen van het huis van de HEERE worden nu snel uit Babel teruggebracht, want zij profeteren u leugen.

JEREMIA 27:16

Natuurlijk hebben ze het over Jechonia en de voorwerpen uit de tempel die aan het begin van Zedekia's regering waren weggevoerd. Er waren enkele valse profeten die zeiden dat die maar voor korte tijd weg waren. Eén profeet in het bijzonder zou gaan zeggen dat ze binnen twee jaar terug zouden zijn. Die profeet zou in het volgende hoofdstuk vanwege zijn leugens met de dood worden getroffen. Maar hier zegt hij dat je niet moet luisteren naar degenen die deze valse hoop geven, dit rooskleurige verhaal.

Luister niet naar hen. Dien de koning van Babel, en u zult leven. Waarom zou deze stad tot een puinhoop worden? Maar als zij profeten zijn en als het woord van de HEERE bij hen is, laten zij toch bij de HEERE van de legermachten erop aandringen dat de voorwerpen die in het huis van de HEERE, in het huis van de koning van Juda en in Jeruzalem zijn overgebleven, niet in Babel terechtkomen.

JEREMIA 27:17-18

Je krijgt de oude voorwerpen niet terug, maar laten ze bidden dat we de voorwerpen die nog over zijn niet verliezen.

Want zo zegt de HEERE van de legermachten over de pilaren, over de zee, en over de onderstellen en over de rest van de voorwerpen die in deze stad zijn overgebleven,

JEREMIA 27:19

Dit zijn dingen in de tempel die niet waren weggevoerd.

die Nebukadnezar, de koning van Babel, niet heeft meegenomen, toen hij Jechonia, de zoon van Jojakim, de koning van Juda, van Jeruzalem naar Babel in ballingschap voerde, met al de edelen van Juda en Jeruzalem — ja, zo zegt de HEERE van de legermachten, de God van Israël, over de voorwerpen die in het huis van de HEERE, het huis van de koning van Juda en in Jeruzalem zijn overgebleven: Naar Babel zullen zij gebracht worden en daar zullen ze zijn tot de dag dat Ik ernaar zal omzien, spreekt de HEERE. Dan zal Ik ze weghalen en naar deze plaats terugbrengen.

JEREMIA 27:20-22

Dus in de dagen na de ballingschap zou Hij ze terugbrengen.

22

Hananja belooft bevrijding binnen twee jaar

Hoofdstuk 28 is kort en kan vrij snel behandeld worden. Het gaat alleen maar over een confrontatie tussen Jeremia en een valse profeet die Hananja heette. Hananja nam een van de jukken die Jeremia had, brak het en profeteerde:

Zo zegt de HEERE van de legermachten, de God van Israël: Ik zal het juk van de koning van Babel breken! Binnen twee volle jaren breng Ik alle voorwerpen van het huis van de HEERE naar deze plaats terug, die Nebukadnezar, de koning van Babel, uit deze plaats heeft meegenomen en naar Babel heeft gebracht. Ook breng Ik Jechonia, de zoon van Jojakim, de koning van Juda, en alle ballingen van Juda die in Babel zijn gekomen, naar deze plaats terug, spreekt de HEERE, want Ik breek het juk van de koning van Babel.

JEREMIA 28:2-4

Hij is dus een van die profeten die Jeremia in hoofdstuk 27 terechtwees. Maar Jeremia zegt: 'O, je wilt dus profetieën uitspreken met een tijdslimiet? Binnen een jaar zul je sterven.' En die man stierf inderdaad. Dat is in wezen waar dit hoofdstuk over gaat.

Het gebeurde in hetzelfde jaar, aan het begin van het koningschap van Zedekia, de koning van Juda, in het vierde jaar, in de vijfde maand, dat de profeet Hananja, de zoon van Azzur, die uit Gibeon kwam, voor de ogen van de priesters en van heel het volk in het huis van de HEERE tegen mij zei:

JEREMIA 28:1

Een valse profeet, welteverstaan.

Jeremia zei dat het zeventig jaar zou duren. Deze man zegt: ‘Nee, maar twee jaar.’

Toen zei de profeet Jeremia tegen de profeet Hananja voor de ogen van de priesters en voor de ogen van heel het volk, die in het huis van de HEERE stonden — toen zei de profeet Jeremia: Amen, zo doe de HEERE! Moge de HEERE de woorden die u geprofeteerd hebt, bevestigen door de voorwerpen van het huis van de HEERE en door alle ballingen uit Babel terug te brengen naar deze plaats.

JEREMIA 28:5-6

Met andere woorden: ik hoop dat Hij dat doet. Ik zou dat heel graag zien. Maar laten we eens kijken of je profetie ook uitkomt. Laten we eens kijken of dit echt gebeurt. Moge de HEERE dat doen.

23

De vervulling als toets voor ware profetie

Maar luister toch naar dit woord, dat ik spreek ten aanhoren van u en ten aanhoren van heel het volk: De profeten die vóór mij en vóór u vanouds geweest zijn, die hebben tegen vele landen en tegen grote koninkrijken geprofeteerd van oorlog, van onheil en van pest. Maar van de profeet die profeteert van vrede, als het woord van die profeet uitkomt, van die profeet zal erkend worden dat de HEERE hem in waarheid heeft gezonden.

JEREMIA 28:7-9

Dit is duidelijk een verwijzing naar Deuteronomium 18:22. Deuteronomium 18 stelt de vraag: hoe weten we of een profeet in de Naam van de HEERE spreekt of niet? Mozes zei in Deuteronomium 18:22:

Wanneer die profeet in de Naam van de HEERE spreekt, en het gebeurt niet en het komt niet uit, dan is dat een woord dat de HEERE niet gesproken heeft. In overmoed heeft die profeet dat gesproken; wees niet bevreesd voor hem.

DEUTERONOMIUM 18:22

Jeremia past die toets uit Deuteronomium dus op deze man toe. Laten we eens kijken of wat je zegt uitkomt; dan zal bekend zijn dat jij degene bent tot wie de HEERE gesproken heeft.

Toen nam de profeet Hananja het juk van de nek van de profeet Jeremia af en brak het.

JEREMIA 28:10

Blijkbaar droeg Jeremia zelf een van die jukken, zoals hij anderen opdroeg te doen.

En Hananja zei voor de ogen van heel het volk: Zo zegt de HEERE: Zo zal Ik binnen twee volle jaren het juk van Nebukadnezar, de koning van Babel, van de nek van alle volken breken. En de profeet Jeremia ging zijns weegs.

JEREMIA 28:11

Hij spreekt in de Naam van Jahweh.

We zullen zien. Ik heb gezegd dat het zeventig jaar zal duren. Jij zegt dat het twee jaar zal duren. Laten we gewoon afwachten wie er gelijk heeft. Dan zullen we weten wie de ware profeet van de HEERE is.

24

Het ijzeren juk en de dood van Hananja

Toen kwam het woord van de HEERE tot Jeremia, nadat de profeet Hananja het juk van de nek van de profeet Jeremia had gebroken: Ga tegen Hananja zeggen: Zo zegt de HEERE: Jukken van hout hebt u gebroken, nu zult u in plaats daarvan jukken van ijzer maken. Want zo zegt de HEERE van de legermachten, de God van Israël: Ik heb een juk van ijzer gelegd op de nek van al deze volken, om Nebukadnezar, de koning van Babel te dienen, en zij zullen hem dienen, ja, Ik heb hem ook de dieren van het veld gegeven.

JEREMIA 28:12-14

Toen zei de profeet Jeremia tegen de profeet Hananja: Luister toch, Hananja, de HEERE heeft u niet gezonden. Ú echter hebt dit volk op leugen doen vertrouwen. Daarom, zo zegt de HEERE, zie, Ik ga u wegwerpen van de aardbodem. Dit jaar sterft u, omdat u hebt opgeroepen afvallig te worden van de HEERE. En de profeet Hananja stierf in datzelfde jaar, in de zevende maand.

JEREMIA 28:15-17

Dat liet volgens mij wel zien wie de echte profeet was. Het komt niet zo vaak voor dat profeten zulke heel specifieke profetieën geven die op korte termijn vervuld worden.

‘Je zult binnen een jaar sterven.’ En het gebeurt. Natuurlijk had Jesaja die profetieën over het kind dat geboren zou worden. Daarover staat:

Want voordat het jongetje papa of mama zal kunnen roepen, zal men het vermogen van Damascus en de buit van Samaria vóór de koning van Assyrië dragen.

JESAJA 8:4

Voordat het kind papa of mama kon zeggen, zouden er dus bepaalde veranderingen plaatsvinden in de geopolitieke wereld van die tijd.

Maar naast profetieën voor de lange termijn gaven de profeten soms ook zulke profetieën voor de korte termijn. In een tijd waarin Israël twee partijen hoorde die allebei beweerden in de Naam van de HEERE te spreken, gaf God op korte termijn een antwoord. Zo zouden de mensen een zeker en duidelijk bewijs hebben van wie de ware profeet was en wie de valse. In dit geval stelde God Jeremia duidelijk in het gelijk door deze man te laten sterven.

Om verder te lezen

Alle bijbelteksten die in deze lezing aan bod komen, in de volgorde waarin ze gebruikt zijn.

- Jeremia 24:1
- Jeremia 24:2
- Jeremia 24:3-6
- Jeremia 24:7
- Jeremia 24:8-9
- Jeremia 24:10
- Deuteronomium 28:21
- Jeremia 25:1
- Daniël 1:1
- Jeremia 25:2-3
- Jeremia 25:4
- Jeremia 25:5

- Jeremia 25:6
- Jeremia 25:7-10
- Openbaring 18:23
- Jeremia 25:11
- Jeremia 25:12
- Jeremia 25:13
- Jeremia 25:14
- Psalmen 75:9
- Openbaring 14:10
- Genesis 15:16
- Mattheüs 23:29-32
- Mattheüs 23:34-35
- Mattheüs 26:39
- Johannes 18:11
- Jeremia 25:15-16
- Jeremia 25:17
- Jeremia 25:18
- Jeremia 25:22
- Jeremia 25:23
- Jeremia 25:24
- Jeremia 25:25
- Jeremia 25:26
- Jeremia 25:27-29
- Mattheüs 25:31-32
- Jeremia 25:30-31
- Jeremia 25:32-33
- Jeremia 25:34-38
- Daniël 2
- Handelingen 2:5
- Handelingen 2:8-11
- Lukas 2:1
- Jeremia 26:1
- Jeremia 26:2-3
- Jeremia 26:4-6

- Jeremia 26:7-8
- Jeremia 26:8-9
- Jeremia 26:10
- Jeremia 26:11
- Jeremia 26:12
- Jeremia 26:13-15
- Jeremia 26:16-18
- Jeremia 26:19
- Jeremia 26:24
- Jeremia 26:20
- Jeremia 26:21-23
- Jeremia 27:1
- Jeremia 27:12
- Jeremia 27:1, handschriftvariant
- Jeremia 27:2-3
- Jeremia 27:4
- Jeremia 27:5
- Jeremia 27:6-7
- Jeremia 27:8-9
- Jeremia 27:10-11
- Jeremia 27:12-14
- Jeremia 27:15
- Jeremia 27:16
- Jeremia 27:17-18
- Jeremia 27:19
- Jeremia 27:20-22
- Jeremia 28:2-4
- Jeremia 28:1
- Jeremia 28:5-6
- Jeremia 28:7-9
- Deuteronomium 18:22
- Jeremia 28:10
- Jeremia 28:11
- Jeremia 28:12-14

- Jeremia 28:15-17
- Jesaja 8:4

Lezing © Steve Gregg / The Narrow Path. Nederlandse vertaling © 2026 Vers voor Vers. De bijbeltekst in deze uitgave is ontleend aan de Bijbel in de Herziene Statenvertaling, © 2010/2016 Stichting HSV.